

ЗИМСКИ ЦЕНЗУС НА ВОДНИ ПТИЦИ 2011

► По втор пат годинава Македонското еколошко друштво ќе се приклучи кон зимското пребројување на птици – International Waterbird Census (IWC) организирана од страна на меѓународната организација за заштита на водните живеалишта Wetlands International.

Голям број светски организации придонесуваат кон остварување на целите на оваа програма со години назад. Преку мониторинг на птиците во претходно одбрани локалитети се овозможува проценка на состојбата на популациите водни птици, следење на распространувањето на видовите и проценка на степенот на искористување на соодветните живеалишта, мониторинг на ретки и помалку познати видови птици и воспоставување соодветни мерки за заштита преку идентификација и квалификување на водени живеалишта од меѓународно значење (Рамсарски места) и промовирање на важноста на водните птици на национално и меѓународно ниво.

Првата фаза од овогодинашниот цензус беше серија од подготвителни терени во втората половина на декември за теренска обука на учесниците со цел разгледување и усогласување на методологијата за броење со соодветните теренски услови. Втората половина на јануари секогаш е резервирана за пребројувањето – паралелно на неколку локалитети низ Македонија. Од минатата година, бројот на локалитети и пријавени учесници е зголемен и опфаќа 12 локалитети и 15 учесници.

Контакт : Жарко Брајаноски
zharko.brayanoski@gmail.com

ЕВРОПТСКИ ДЕНОВИ НА НАБЉУДУВАЊЕ ПТИЦИ 2010

► Секоја година, во првата недела од октомври во организација на BirdLife International се одбележуваат Европските денови на набљудување птици, со цел следење на преселбата на птиците. Темата на овогодинашниот настан се поклопи со одбележувањето на Меѓународната година на биолошката разновидност 2010, поради што посебен акцент беше ставен на воочување на потребата и мерките за зачувување на разновидноста на птици на национално и меѓународно ниво. Оваа година учествуваа многу партнери на BirdLife во Европа и организираа 1065 различни настани, а беа изброени 2731155 птици.

Македонското еколошко друштво како подружница на BirdLife за Македонија организираше настан во Золошката градина во Скопје. Настанот привлече огромен број посетители кои беа заинтересирани за набљудување птици (скоро 800 посетители во двата дена).

Контакт :
Данка Узунова
uzunova@mes.org.mk

Најинтересните посетители на нашиот штанд беа децата кои истражуваа како се користат двогледи и телескопи за набљудување птици, а потоа ги цртаа истите.

ВОСПОСТАВУВАЊЕ ПРЕКУГРАНИЧНИ ПЛАНИНАРСКИ ПАТЕКИ НА ПЛАНИНАТА ЈАБЛАНИЦА

EURONATUR STIFTUNG

THE SPIRIT OF MOUNTAIN SPORTS

ПРОЕКТ

Контакт : Горѓе Иванов
ivanov@mes.org.mk

► Проектните активности по проектот за воспоставување прекугранични патеки на планината Јабланица се одвиваа во летниот период 2010 година. Главно се работеше на маркирање на претходно идентификуваниот систем на патеки. Од вкупно четири патеки, скоро целосно се маркирани три и тоа:

- с. Јабланица - локалитет Езерца - врв Камењар - врв Стрижек - с. Подгорци;
- с. Подгорци - Долно и Горно Лабунишко Езеро - Подгорчко Езеро - Ајдарова Ливада - Вевчанско Езеро - с. Вевчани;
- с. Вевчани - Вевчанско Езеро - врв Црн Камен - Кротец - с. Горна Белица - с. Вишни (с. Вевчани).

Третата патека е маркирана преку проектот „Туристичко-рекреативни планинарски патеки во Охридско-

Преспанскиот регион“ од ГТЗ – Охрид и „Планинарски патеки на Јабланица“ од Парумба, Струга.

За потребите на проектот подготвена е карта на планината Јабланица на која се обележани патеките и позначајните локалитети и објекти. Освен за ориентирање, картата е дизајнирана да послужи и за промоција на природните, културните и традиционалните вредности на дримколскиот регион. Во подготовката се девет информативни табли кои ќе бидат поставени на почетните или крајните точки од патеките, односно во некои од селата на Јабланица. Информативните табли ќе послужат за промоција на патеките, природните и културните вредности и за подигање на јавната свест кај локалното население и потенцијалните туристи кои ќе ги користат патеките.

ПРОЛЕТТА
ДОАЃА!
ПОВТОРНО ВО
МАКЕДОНИЈА

стр.4

ПОДГОТВЕН Е ПРЕЛИМИНАРЕН
ПРЕДЛОГ ЗА ЗАШТИТЕНО
ПОДРАЧЈЕ НА ОСГОВСКИТЕ
ПЛАНИНИ

стр.4-5

РЕПРЕЗЕНТАТИВНА
МРЕЖА НА
ЗАШТИТЕНИ
ПОДРАЧЈА

стр.2-3

ПОЛУСИСТЕМАТСКО ИСТРАЖУВАЊЕ СО ФОТО ЗАМКИ ВО
ПОВЕЌЕНАМЕНСКОТО ЗАШТИТЕНО ПОДРАЧЈЕ "ЈАСЕН"

стр.6-7

ЗИМСКИ ЦЕНЗУС
НА ВОДНИ
ПТИЦИ 2011

стр.8

► ПРОЕКТ

**РЕПРЕЗЕНТАТИВНА
МРЕЖА НА
ЗАШТИТЕНИ
ПОДРАЧЈА**

Македонија, а се очекува зголемување на тој процент по идентификацијата на еколошки значајните подрачја. Освен тоа, на работилницата беа презентирани и информации кои се однесуваат на трансформацијата на вегетационата покривка поврзана со активоста на човекот на планината Галичица во изминатите педесетина години.

Во последната фаза од реализацијата на оваа проектна активност се врши идентификација на еколошки значајните подрачја кои ќе овозможат креирање на репрезентативната мрежа на заштитени подрачја. Нивната идентификација се базира на повеќе изработени карти со меѓународно значајни подрачја (значајни растителни подрачја, значајни орнитолошки локалитети, значајни подрачја за пеперутки, подрачја вклучени на Рамсарската и УНЕСКО листата, Емералд подрачја, подрачја со девствени шуми, како и подрачја чувствителни кон климатските промени) и препораки на експертите.

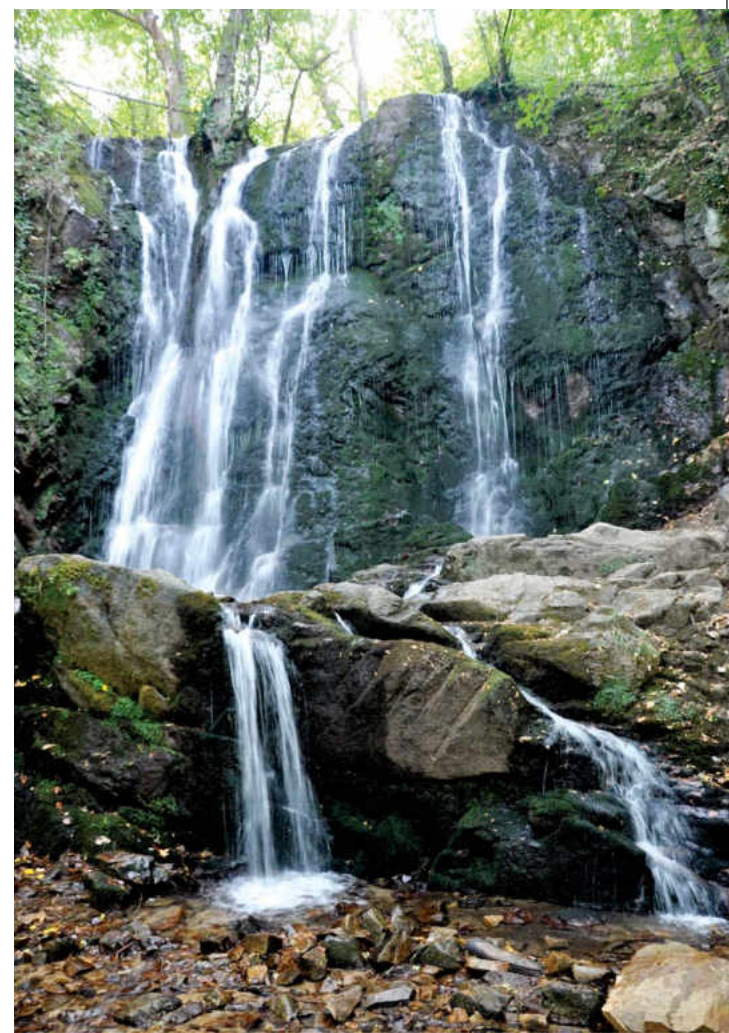
Финалната верзија од картата со репрезентативната мрежа на заштитени подрачја се очекува да биде готова до февруари 2011 година.

Контакт :
Робертина Брајаноска
brajanoska@mes.org.mk

► Прогресот во развојот на репрезентативна мрежа на заштитени подрачја беше презентирани пред околу шеесетина претставници од различни организации и институции на втората работилница, која се одржа на 18 ноември 2010 година во Скопје. Оваа проектна активност е дел од проектот на МЖСПП и УНДП, финансиран од ГЕФ „Зајакнување на еколошката, институционалната и финансиската одржливост на системот на заштитени подрачја во Република Македонија“.

На работилницата беа презентирани резултатите од спроведената анализа на заштитените подрачја и подрачјата предложени за заштита содржани во Студијата за заштита на природното наследство од Просторниот план на Република Македонија, реализираните активности во текот на проектот и препораките на експертите поткрепена со картографски приказ. Истите беа претставени преку вкупен број подрачја по категории (според стара категоризација) и предлози за нивно распоредување според новата категоризација на IUCN (Светската унија за заштита на природата) и природни реткости. Според направените анализи, во моментот, мрежата покрива околу 17% од територијата на

► ПРОЕКТ

**МАК-НЕН, АКТИВНОСТ - ПОДГОТВУВАЊЕ НА
СТУДИЈА ЗА „СТАТУСОТ НА ПОПУЛАЦИЈАТА
НА КАФЕАВАТА МЕЧКА (URSUS ARCTOS)
ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА“**

► Една од активностите на проектот МАК-НЕН беше да ги собере сите досега објавени литературни податоци и податоците добиени од теренските истражувања на МЕД за кафеавата мечка, во една студија. Ваква комплетна студија за мечката кај нас досега не е направена, иако како вид е заштитена уште од 1996 година.

Студијата дава преглед на:
- биологијата и екологијата на видот (таксономски статус, исхрана, животен циклус, опис на живеалиштата кои ги одбира);
- распространувањето и големината на популацијата на кафеавата мечка во Македонија;
- модел на носечкиот односно био-

лошкиот капацитет на погодните живеалишта за мечка во ареалот на дистрибуција кај нас;

- ставот на луѓето кон кафеавата мечка;
- законите по популацијата на кафеавата мечка во Македонија и др.

Ова е прв, но не и конечен документ за кафеавата мечка. Најчесто, вакиот тип документи се дополнуваат или изготвуваат повторно на секои 3 до 5 години во зависност од количината нови податоци и потребите. Студијата за статусот на популацијата на кафеавата мечка во

Македонија е солиден документ кој може да се користи во донесувањето важни одлуки во врска со управувањето со мечката во Македонија и воспоставување на нови заштитени подрачја и биокоридори.

Контакт :
Робертина Брајаноска
brajanoska@mes.org.mk

ПРОЛЕТТА ДООГА! ПОВТОРНО ВО МАКЕДОНИЈА

► 2010 година децата од Македонија за прв пат им се приклучија на децата од цела Европа и Африка во дочекувањето на птиците преселници преку интерактивната веб страна www.springalive.net од кампањата "Пролетта доаѓа" на BirdLife International. Интересот за оваа кампања беше неочекувано голем уште на самиот почеток, а во 2011 година очекуваме уште поголем интерес и повеќе прилики за дружење со децата низ Македонија, преку интерактивни предавања и излети во природата.

Кампањата "Пролетта доаѓа" ги поканува децата да уживаат во вра-

ќањето на најфасцинантните птици преселници во Европа: штркот, селската ластовичка, пиштарката и кукавицата. Преку охрабрувањата на децата, нивните родители и наставници да учествуваат во набљудувањето на преселбата на овие птици, пренесувајќи ја пораката за заедничко дејствување при зачувување на биолошката разновидност.

Доколку сакате да земете директно учество во организирање и спроведување на кампањата, пријавете го своето учество на ksenipu@yahoo.com

ПРОЕКТ

ПОДГОТВЕН ПРЕЛИМИНАРНИ ИОТ ПРЕДЛОГ ЗА ЗАШТИТЕНО ПОДРАЧЈЕ НА ОСОГОВО

► Прелиминарниот предлог за заштитено подрачје Осогово беше презентирани на седмата средба на членовите на Координативното тело формирано во склоп на проектот во април 2007 година. Градоначалниците од регионот позитивно го оценија предлогот, при што предложија истиот да го разгледаат со стручни лица во општините и потоа да се произнесат за неговата прифатливост. За таа цел подготвен е документот „Информација за предлог заштитеното подрачје на Осоговските Планини“.

Предлогот беше подготвен од експертскиот тим вклучен во проектот „Осоговските Планини во Балканскиот зелен појас“. При дефинирањето на границите и зоните во предвид беа земени сите досегашни резултати од валоризацијата на биолошката разновидност (*дефинирање и дистрибуција на значајни видови, живеалишта и предели*) и социо-економските податоци (*населени места и инфраструктурни објекти, демографски карактеристики, рудници, брани, потребите на населението, полјоделство, стопанство, и сл.*).

Согледувајќи ги природните вредности на планината и човеково-

Контакт :
Деспина Китанова
kitanova@mes.org.mk

то влијание присутно на Осоговските Планини, како најпогодна категорија за заштита, експертскиот тим ја предложи категоријата V – заштитен предел.

Покрај ова, МЕД организираше и обуки на тема „Заштитени подрачја категории, зони и придобивки“ во општините од регионот. Сите овие активности придонесоа кон зајакнување на соработката со локалните власти и одредување на насоките за идно заедничко делување.

Различните сектори во Министерството за животна средина и просторно планирање исто така беа запознаени со овој предлог. Претставниците позитивно го оценија предлогот и дадоа забелешки за негово понатамошно подобрување.

Ова се само дел од активностите на МЕД кои водат кон олеснување на процесот за воспоставување на заштитено подрачје на Осогово и негово прифаќање од сите клучни страни.

Контакт :
Даниела Јовановска
jovanovska@mes.org.mk

ПРОГРАМА МАЛИ ГРАНТОВИ - ОСОГОВО

► По повод завршувањето на програмата за мали грантови во рамките на проектот „Осоговските Планини во Балканскиот зелен појас“, Македонското еколошко друштво организираше завршен настан кој се одржа на ден 12.11.2010 година во с. Лесново – Пробиштип. Завршниот настан имаше за цел запознавање со идејата, целта и резултатите на пилот-проектите, интеракција и понатамошна соработка помеѓу различните проекти како и разгледување на идеи и можности за продолжување на активности за промоција и заштита на Осоговските Планини.

На завршниот настан секоја организација ги презентираше резултатите од реализираните активности. Главно, резултатите беа презен-

ВИДОВИ НА ПЕЧУРКИ

ВО ОСОГОВИЈАТА

тирани преку изработените лифтели, брошури, прирачници, туристичко-едукативни карти, информативни табли и сл. Согледувајќи ги финалните резултати од пилот проектите можеме да заклучиме дека сите добитници на мали грантови согласно капацитетите и достапните средства придонесоа кон остварување на основната цел на програмата. Програмата за мали грантови го поттикна и охрабри локалното население во иднина самоиницијативно да учествува во проектни активности со цел откривање и промоција на убавините и вредностите на Осоговиот регион.

Контакт :
Миле Алексоки
alexoski_mile@yahoo.com

СТОП НА ТЕРОРОТ ВРЗ РЕКАТА ТРЕСКА!

► Реката Треска претставува исклучителен и редок дар на природата кој заслужува посебно внимание. Таа ни овозможува питка вода, рекреација, риболов, наводнување, исхрана, услови за туризам. Нашето однесување кон неа е крајно разочарувачко и неодговорно (загадување, уништување на рибниот и останатиот животински и растителен фонд).

1980 година е клучна во нарушувањето на животот на флората и фауната по течението на Треска (за дејствување на системот Студенчица - мален доток на вода и кислород). Треска има доживеано неколку тешки хаварији - труења и помор на животинскиот и растителниот свет. Во Треска опстојуваа некои видови на флора и фауна кои сега се многу ретки, можеби и исчезнати. Ендемичната македонска пастрмка е десеткувана. Масовно се уништуваат, со недоволени средства матици и подмладок во секоја сезона на мрест. Проценето е дека криволовците (мрежари, соткари, нуркачи, бомбаши, трујачи) само во кичевскиот ревер, годишно изловуваат - убиваат 8-10 тона риба од кои околу 500 матици помеѓу 2-5 кг.

Градската плажа во Кичево е целосно исчезната.

Грди слики - цповисани животни, секаков вид на отпад, канализациски истеци, загадувачи: градска депонија, РЕК Осломеј, Рудник Тајмишта, кокошарници и фарми за ноеви, асфалтна база, истурање на фекалии од септички јами од цистерни директно во реката и што ли не се друго.

Спортско-риболовното друштво „Треска“ презеде одговорност да се справи и санира дел од состојбите преку повеќе активности: порибување, едукација, преземање на законски мерки против рибокрадците, и проширување на партнерството.

Меѓутоа и покрај досегашните напори и ангажирање, остануваат поголем дел од проблемите, особено со поголем дел од криволовците.

Искрено се надеваме дека институциите на државата и афирмираните невладини организации ќе преземат енергични мерки за зачувување на биодиверзитетот и еколошката средина на водотеците кои се сливаат во реката Треска како и самата река Треска, за на идните генерации да им овозможиме да уживаат во рекреација и спортски риболов, како и здрава животна средина.

НОВОСТИ ОД МАРКО

► Во рамките на програмата SCOPES (Научна соработка помеѓу Источна Европа и Швајцарија) и проектот „Статус, екологија и окупаност на територијата на критично загрозените балкански рис во Македонија и Албанија“, започна и втората фаза на активности поврзани со радио телеметрија на балканскиот рис.

На 22-ри октомври 2010 година членовите на Македонското еколошко друштво задолжени за програмата за заштита на балканскиот рис успеаја по втор пат да го фатат рисот Марко. Целта беше да се замени постоечкиот GPS/GSM уред, кој Марко го носи повеќе од 7 месеци, со нов, како и да се земат нови телесни параметри (маса, должина и др).

Марко беше фатен во приквечерните часови по само 1,5 час откако беше поставена замката. Следејќи го протоколот подготвен од нашите швајцарски партнери од организацијата KORA, Марко најпрвин беше успан со цел да се обезбеди простор за негова манипулација. GPS уредот му беше заменет со нов, беа земени телесни параметри и беше прегледана надворешната здравствена состојба на краното, ноктите и усната празнина. Визуелно, рисот изгледа здраво и за период од 7 месеци ја има зголемено масата за 4 до 5 килограми, што претставува +25% од неговата првично измерена телесна маса.

Фактот што рисот не е присутен на поголемиот дел од територијата на државата е резултат на неговата недоволна заштита, деградираниите станишта и недостатокот на плен. Иако Националната стратегија за заштита на биолошката разновидност укажува на потребата на заштита на одредени видови дивеч, имплементацијата на постоечките закони треба да е на многу повисоко ниво од сегашното.

Контакт :
Диме Меловски
melovski@mes.org.mk

ПОЛУСИСТЕМАТСКО ИСТРАЖУВАЊЕ СО ФОТО ЗАМКИ ВО ПОВЕКЕНАМЕНСКОТО ЗАШТИТЕНО ПОДРАЧЈЕ "ЈАСЕН"

Контакт :
Александар Стојанов
stojanov@mes.org.mk

► Македонското еколошко друштво, во соработка со ЈПУЗПП "Јасен" – Скопје, од средината на ноември 2010 година, започна полусистематско истражување со фото замки на територијата на Повеќенаменското заштитено подрачје "Јасен". Преку истражувањето се настојува да се добијат пред сè податоци за присуството на балканскиот рис на територијата на Јасен, податоци за присуството на останатите крупни цицачи, како и зајакнување на меѓусебната соработка помеѓу двете организации.

На истражувањето му претходеше работилница одржана на 16 ноември 2010 година во еден од теренските објекти во Јасен, на која присуствуваа ренџерите кои ќе

бидат вклучени во истражувањето. За време на работилницата, претставници од Македонското еколошко друштво одржаа предавања за статусот, биологијата и екологијата на балканскиот рис, најчестите методи за мониторинг на популацијата на рисот, најкарактеристичните знаци за распознавање на жртви од рис, како и практично прикажување на функционирањето и ракувањето со фото замки.

По завршувањето на работилницата, претставниците од Македонското еколошко друштво заедно со ренџерите од Јасен го отпочнаа поставувањето на фото замките. Вкупно беа поставени 20 фото замки на 19

различни локации на територијата на Јасен. Локациите беа избрани со помош на ренџерите, кои најдобро го познаваат теренот и имаат доволно информации за присуството и придвижувањата на дивечот во Јасен. Ренџерите ќе бидат одговорни за редовната проверка на фото замките (промена на мемориска картичка, промена на батерии и сл.) на секои 10 дена. Истражувањето е планирано да заврши кон средината на јануари 2011 година.

На 20 декември 2010 година е добиена првата фотографија на балкански рис на територијата на „Јасен“. Со тоа се потврди присуството на балканскиот рис во ова заштитено подрачје, а воедно фотографијата претставува и прв цврст доказ за присуство на рис на релативно поголема оддалеченост од НП "Маврово" кој се смета за јадрово подрачје на популацијата.

